

Nr 91.

Av herrar **Wolgast** och förste vice talmannen **Jeppsson**, om anslag till understöd för utbildning av lärare och lärarinnor vid folkhögskolor.

Till och med budgetåret 1931/1932 upptogs under åttonde huvudtiteln ett anslag för utbildning av lärare och lärarinnor vid folkhögskolan. Ifrågavarande anslag, som enligt kungörelsen av den 26 september 1921 (nr 627) utgick med ett belopp av 4,500 kronor, har från folkhögskolehåll ansetts ha en annan karaktär än de övriga anslag till kurser och vidare utbildning, vilkas öde att på grund av de försämrade konjunkturerna indragas det fick dela. Styrelsen för Svenska folkhögskolans lärarförening har i skrivelse till kungl. skolöverstyrelsen motiverat ifrågavarande anslags särställning så:

»När anslaget för utbildning åt lärare vid folkhögskolor indrogs, torde detta i vissa grad ha berott på, att anslaget till formen hade likhet med en del anslag till lärareutbildning vid andra skolor, som vid samma tidpunkt ej längre lämnades. Men för folkhögskolans lärarutbildning hade ifrågavarande anslag en helt annan betydelse än de anslag till lärare vid andra skolor, som det jämfördes med. Medan såväl beträffande högre allmänna läroverk och med dem jämförbara skolor som vid folkskolor speciellt för ifrågavarande skolor avsedd pedagogisk utbildning fortfarande bekostades av stasmedel och anslagen för utbildningskurser eller resestipendier därför för dessa läroanstalter måste ha ansetts ha en mera underordnad betydelse, var anslaget på 4,500 kronor för utbildning av lärare vid folkhögskolor det enda anslag för speciell pedagogisk utbildning syftande att tillgodose den egna skolformens krav, som stått folkhögskolans lärare till buds. Under de år, som gått, sedan anslaget indrogs, har behovet av ett motsvarande anslag gjort sig starkt kännbart. De unga lärare, som efter anslagets indragande anställts vid folkhögskolan, ha icke haft samma möjlighet till utbildning för sin speciella läraruppgift som lärare vid folkhögskolan i motsvarande ställning tidigare haft. Att olägenheterna härav ökats i samma mån folkhögskolornas elevantal stigit och en mängd nya lärare måst anställas, har varit påtagligt. Styrelsen för Svenska folkhögskolans lärarförening har med de begränsade medel, föreningen förfogar över, hösten 1934 under 8 dagar vid Tärna folkhögskola anordnat en kurs för yngre folkhögskollärare, vid vilken kurs varken stipendier utgingo till kursdeltagare eller något som helst honorar lämnades föreläsare vid kursen. Det stora antal deltagare som denna kurs samlade — ett femtiotal — och det intresse, som hos kursdeltagarna förmärktes för att få en försättning av kursen till stånd, torde ha något att säga om ett kännbart behov av särskilda åtgärder för utbildning av lärare vid folkhögskolor. Vid kursen framställdes främst önskemål om ytterligare kurser syftande på utbildning för undervisningen i medborgarkunskap, en ämnesgrupp som med hänsyn till folkhögskolelevernas åldersnivå och medborgerliga erfarenhet ställer särskilda krav på läraren. Men även i fråga om andra ämnen framfördes önskemål om speciellt för folkhögskolan lagda utbildningskurser.»

Styrelsen för Svenska folkhögskolans lärarförening har i upprepade framställningar framfört den synpunkten att »det torde kunna anses som en angelägenhet av allmänt intresse att likaväl som de högre allmänna läroverkens och med dem jämförbara skolors som folkskolornas lärare erhålla statligt understöd i fråga om sin lärarutbildnings pedagogiska område även folkhögskolans lärare för samma ändamål skola erhålla statligt understöd». Kungl. skolöverstyrelsen har behjärtat de synpunkter som från folkhögskolorna framförts och för sin del tillstyrkt, att det tidigare anslaget ånyo måtte få användas för det avsedda ändamålet.

I årets statsverksproposition har emellertid fortfarande ifrågavarande anslag utelämnats. Så mycket mer anmärkningsvärt torde detta kunna anses vara, som i årets statsverksproposition såväl för lärare vid högre allmänna läroverk som för lärare vid folkskolor anslag till kurser upptagits. De skäl, som av chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet i bilaga till 1938 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, sid. 330—331 anföras för kurs i samhälls- och ekonomilära för lärare vid allmänna läroverken, torde fullt vara gällande även för folkhögskolans lärare. Men därtill komma de allmänna synpunkter, som i här ovan citerade skrivelse från styrelsen för Svenska folkhögskolans lärarförening framförts: att de utbildningskurser, för vilka tidigare ett anslag av statsmedel av 4,500 kronor utgått, för folkhögskolan, som icke har någon pedagogisk utbildning svarande mot de allmänna läroverkens provårsutbildning, varit de enda direkt på folkhögskolans uppgifter syftande utbildningskurser, som folkhögskolans lärare haft tillgång till.

Sedan ifrågavarande anslag fr. o. m. budgetåret 1932/33 indrogs, har ett betydande antal lärare vid folkhögskolan nyanställts. Senast vid 1937 års allmänna svenska folkhögskolemöte i Bräkne-Hoby framfördes upprepade gånger av representanter för den yngre lärargenerationen önskan om speciellt för folkhögskolan avsedda utbildningskurser. Den undantagsställning, som folkhögskolan, när det gäller lärarutbildningen, försatts i, framgår även genom en jämförelse med lantmannaskolan. Under vart och ett av åren 1934—1937 har, enligt uppgift, sid. 161 i »Betänkande med förslag angående den fasta lantbruksundervisningens ordnande, avgivet av 1936 års lantbruksundervisningskommitté», staten lämnat understöd för anordnandet av särskilda fortbildningskurser för lärarpersonal vid lantbruksundervisningsanstalter.

Hänvisande till ovanstående få undertecknade föreslå,

att riksdagen måtte för understöd för utbildning av lärare och lärarinnor vid folkhögskolor anvisa för budgetåret 1938/1939 ett anslag av 4,500 kr.

Stockholm den 19 januari 1938.

T. Wolgast.

Ola Jeppsson.